अध्याय सातवा प्रारंभ

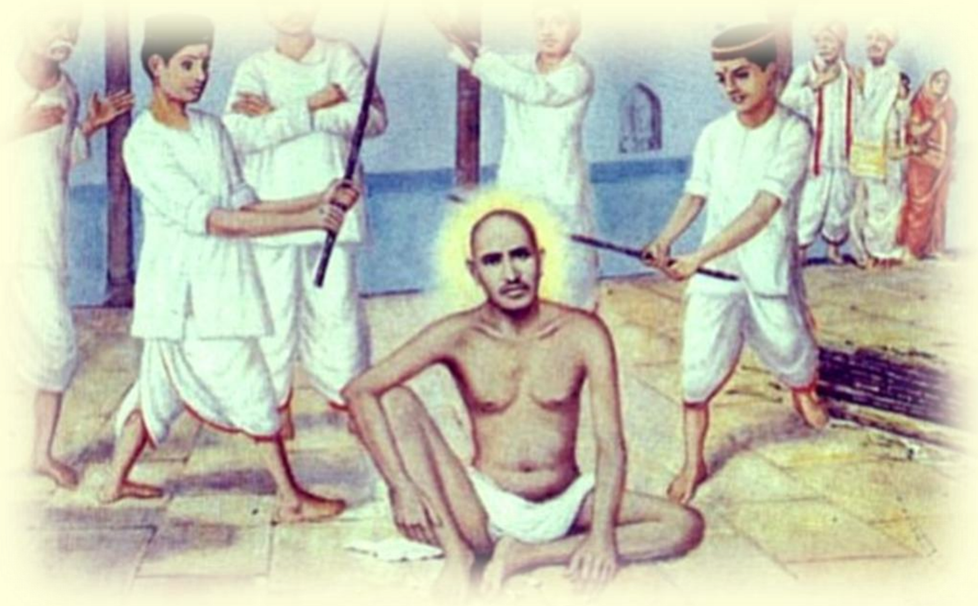

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

जय जयाजी राघवा रामा । जय जयाजी मेघःश्यामा ।
संतजनांच्या विश्रामा । सीतापते दाशरथे ॥१॥

तुझ्या कृपेने वानर । बलिष्ठ झाले भूमीवर ।
ज्यांनी रावणाचा चक्काचूर । केला देवा लंकेवरी ॥२॥

तुझी कृपा झाल्या पाही । तो सर्वदा होतो विजयी ।
जें जें इच्छील तें तें नेई । काम आपलें तडीला ॥३॥

भूपतीचा वशीला । ज्यातें देवा लाभला ।
तो वंद्य होतो दिवाणाला । नीच कितीही असला जरी ॥४॥

ऐशा अमोघ कृपेला। होईन कां मी योग्य भला।
याचा विचार जो मी केला। तों ऐसे आलें कळोन ॥५॥

नाहीं ज्ञान, नाहीं भक्ती। खरीखुरी हे श्रीपती।
ऐसी आहे माझी स्थिति। शोचनीय पांडुरंगा ॥६॥

मन सदा आशाळभूत। तें ना कदा स्थिर होत।
नाना विकल्प मनांत। येऊ लागती वरच्यावरी ॥७॥

मग ऐशा पातक्याला। केवि लाभावा वशीला।
तुझा सांग जगत्पाला। हें व्यावहारिक म्हणणें असें ॥८॥

तुला आवडी पातक्याची। मनापासून आहे साची।
ऐसी साक्ष पुराणाची। आहे की दीनबंधो ॥९॥

पुण्यवानाचें तारण। केल्या न कांही नवल जाण।
जो पातक्यालागून। उद्धरीतसे तोच मोठा ॥१०॥

या जगतीं तुझ्याहून। मोठा नाही कोणी आन।
देवा मम पातकालागून। किमपि आता पाहूं नको ॥११॥

रक्षी आपला मोठेपणा। मज सांभाळी नारायणा।
दासगणू शरण चरणा। आता उपेक्षा करूं नका ॥१२॥

हा मारुतीचा उत्सव । करीत होता अवघा गांव ।
याचा पुढारी खंडेराव । पाटील गणेशकुळीचा ॥१३॥

हे पाटीलघराणें जाण । आहे अति पुरातन ।
घरचें धन कनकसंपन्न । पसारा थोर शेतीचा ॥१४॥

पूर्वीपासून यांच्या घरीं । संतसेवा होती खरी ।
आली भाग्ये जमेदारी । मग काय विचारितां ? ॥१५॥

महादाजी पाटलास । दोन मुलगे औरस ।
थोरल्या त्या पुत्रास । नांव असे कडताजी ॥१६॥

कुकाजी तो धाकटा । पंढरीचा भक्त निका ।
गोमाजीचा उपदेश देखा । होता या घराण्यातें ॥१७॥

पाटील कडताजी कारण । मुलगे होते सहा जण ।
कुकाजी नुसता भाग्यवान । पुत्र नव्हतां त्याचे कुशी ॥१८॥

कडताजी पावतां मरण । साही मुलांचे संगोपन ।
कुकाजीनें केले जाण । जन्मदात्या बापापरी ॥१९॥

कुकाजीच्या अमदानींत । भरभराट झाली बहुत ।
अष्टसिद्धी सदनांत । वाटे नांदू लागल्या ॥२०॥

पाटील कुकाजीनंतर । खंडू करी कारभार ।
याच्या पुढें साचार । कांहीं न चालें कोणाचे ॥२१॥

या खंडू पाटलाप्रती । पांच बंधु निश्चिती ।
गणपती नारायण मारुती । हरी आणि कृष्णाजी ॥२२॥

आधीच पाटील जमेदार । सत्ता हाती साचार ।
पैशाचा तो निघे धूर । जयाचिया सदनामध्यें ॥२३॥

बंधु सारे तालीम करिती । दांडपट्टे खेळती ।
कुस्तीचा तो षोक अती । होता हरी पाटलास ॥२४॥

उत्सव नांवास मारुतीचा । तरी जयजयकार पाटलाचा ।
म्हणतील तो शब्द त्यांचा । झेलणें भाग रयतेला ॥२५॥

नेहमी कटकटी मारामाऱ्या । शेगांवांत होती खऱ्या ।
पाटील एक्या मापी साऱ्या । लोकांप्रती मोजितसे ॥२६॥

हा सज्जन साधुसंत । हे न त्यांच्या मनीं येत ।
वाटेल त्या बोलती सत्य । अद्वातद्वा यथामती ॥२७॥

असो पाटीलबंधूंनी । राऊळांत येऊनी ।
महाराजातें हेटाळणी । करण्याचें तें सुरू केलें ॥२८॥

कोणी म्हणावें पिश्या गण्या। खातोस कां ताक कण्या ?।
ऐशा गोष्टी अति उण्या। त्यांनी कराव्या समर्थांसी ॥२९॥

कोणी म्हणावें खेळ कुस्ती। आम्हांसवे निश्चिती।
तुला लोक बोलती। योगयोगेश्वर म्हणोन ॥३०॥

त्याचे दाव प्रत्यंतर। ना तरी आम्ही देऊं मार।
याचा करी विचार। बऱ्या बोलाने येधवां ॥३१॥

त्यांचें बोल ऐकावे। समर्थांनीं न उत्तर द्यावें।
अवघे हंसण्यावरी न्यावें। कोप न धरावा यत्किंचित् ॥३२॥

ऐसा उर्मट प्रकार। मंदिरीं चाले निरंतर।
म्हणून पाटील भास्कर। समर्थासी ऐसें वदला ॥३३॥

नका महाराज येथे राहूं। चला आकोली ग्रामा जाऊं।
हीं पाटील पोरें माजलीं बहु। यांचा नको संबंध ॥३४॥

हे शक्तीनें माजले। लक्ष्मीनें धुंद झालें।
सत्तेपुढें कांहीं न चाले। येथे यांची पाटीलकी ॥३५॥

गजानन बोलले त्यावरी। भास्करा थोडा दम धरी।
ही पाटील मंडळी सारी। आहेत माझे परम भक्त ॥३६॥

मात्र विनयाप्रती थारा । यांच्यापाशीं नाही जरा ।
शोधुनि पहा अंतरा । त्यांच्या म्हणजे कळेल तुज ॥३७॥

ही पोरें पाटलाचीं । माझीं लेकरें आहेत साचीं ।
कृपा आहे संतांची । यांच्या कुळावर भास्करा ॥३८॥

जमेदारा उर्मटपण । हेच आहे भूषण ।
काय वाघाचें तें वजन । असावे सांग गाईपरी ? ॥३९॥

तलवारीला मऊपणा । मुळीं उपयोगी नाहीं जाणा ।
अग्नीनें तो थंडपणा । सांग धरावा कवण्या रीती ॥४०॥

गेल्यावरी कांहीं काळ । हा उर्मटपणा जाईल ।
पावसाळयाचें गढूळ जल । हिवाळयांत निवळ होई ॥४१॥

एके दिवशीं पाटील हरी । आला मारुतीच्या मंदिरी ।
महाराजाला धरून करीं । म्हणे कुस्ती करी माझ्यासवें ॥४२॥

तुला कुस्तीत करीन चीत । चाल जाऊं तालमीत ।
उगे न बैसे ऐसें म्हणत । गण गण गणांत बोते ॥४३॥

तुझे प्रस्थ माजले बहु । ते खरें खोटें आज पाहूं ।
मला पाडसी तरी देऊं । तुला मोठे बक्षीस ॥४४॥

ते समर्था मानवलें । दोघे तालमीमध्ये गेलें ।
समर्थांनी कौतुक केलें । ते आतां परियेसा ॥४५॥

खाली बसले गजानन । उठीव आतां मजलागून ।
असलास जरी पैलवान । तरी साच करशील हें ॥४६॥

हरी पाटील उठवावया । लागला यत्न करावया ।
परी ते अवघे गेले वायां । हालेनात समर्थ मुळीं ॥४७॥

घामाघूम तनु झाली । शक्तीची ती कमाल केली ।
पेंच झालें निर्बळी । समर्थांसी झुंजतां ॥४८॥

हरी म्हणे मनांत । हा केवढा तरी सशक्त ? ।
अचल ऐसा पर्वत । याच्यापुढे येईल उणा ॥४९॥

हा किडकिडीत दिसतो जरी । शक्ती याची गजापरी ।
खोडया आमच्या नानापरी । आजवरी यानें सहन केल्या ॥५०॥

त्याचें हेंच कारण । हा गजापरी बलवान ।
आम्ही जंबुकासमान । म्हणून नाहीं रागावला ॥५१॥

जंबुकाच्या चेष्टेला । गजपती न मानी भला ।
श्वानाचिया भुंकण्याला । व्याघ्र दे ना किंमत ॥५२॥

कांहीं असो याच्या पायीं । आतां ठेवणें आली डोई ।
आजपर्यंत मी नाहीं । कवणासीही नमन केलें ॥५३॥

समर्थ म्हणाले हरीला । आतां बक्षिस द्या आम्हांला ।
ना तरी चीत मजला । तुवां करावें कुस्तींत ॥५४॥

कुस्ती हा मर्दानी । षोक श्रेष्ठ सर्वांहुनी ।
कृष्ण बलरामें बालपणीं । ऐशाच कुस्त्या केल्या रे ! ॥५५॥

मुष्टिक आणि चाणूर । मल्लविद्येने परमेश्वर ।
वधिता झाला साचार । जे देहरक्षक कंसाचे ॥५६॥

पहिली संपत्ति शरीर । दुसरें तें घरदार ।
तिसरीचा तो प्रकार । आहे धनमानाचा ॥५७॥

तुझ्याप्रमाणे पूतनारी । पाटील होता यमुनातीरीं ।
गोकुळींचीं पोरें सारीं । त्यानें केलीं सशक्त ॥५८॥

तैसे तुवां करावें । शरीरबला वाढवावें ।
ना तरी हे सोडावें । पाटील नांव आपुलें ॥५९॥

हेंच बक्षीस द्यावे मज । ना तरी कुस्ती करी आज ।
येणें रिती उतरला माज । समर्थांनी हरीचा ॥६०॥

हरी म्हणे समर्थांस । आपुली कृपा असल्यास ।
शेगांवच्या लेकरांस । सशक्त करितां येईल कीं ॥६१॥

ऐसे धूर्तपणाचे बोलणें । केले पाटील हरीनें ।
जे मुळांत असती शहाणे । त्यांना शाळा नको कीं ॥६२॥

असो त्या दिवसांपासून । हरीनें दिले सोडून ।
अद्वातद्वा भाषण । करणें पुण्यपुरुषाशीं ॥६३॥

ही पाहोनि त्याची कृति । इतर बंधु बोलती ।
हरी तूं त्या जोगडयाप्रति । कां भितोसी कळेना ॥६४॥

आपण पाटलाचे कुमार । या गांवींचें जमेदार ।
तें तूंच कां रे ठेविशी शिर । पदीं त्या नागव्याच्या ॥६५॥

त्या पिशाचें थोतांड । गांवी माजलें उदंड ।
त्याचा पाहिजे काढिला दांड । लोकां सावध करावया ॥६६॥

ऐसे न जरी आपण केलें । तरी लोक अवघे होतील खुळे ।
पाटलाचे कर्तव्य भले । गांवा हुशार करण्याचें ॥६७॥

मैंद साधूचे वेष घेती । वेडयावाकडया कृत्या करिती ।
बाया बापडया भोंदिती । याचा करी विचार ॥६८॥

सोन्या कस लाविल्याविना । न कळे रे सोनेपणा ।
तुकारामाचा शांतपणा । कळून आला ऊंसानें ॥६९॥

ज्ञानेश तेव्हां साधु कळला । जेव्हां रेडा वेद बोलला ।
परीक्षेविण कवणाला । अस्थानीं मान देऊं नये ॥७०॥

चाल परीक्षा तयाची । आज आपण करूं साची ।
मोळी घेऊन ऊंसाची । मंदिरात पातलें ॥७१॥

हरी न कांहीं बोलला । इतरांनीं प्रश्न केला ।
अरे पिशा या ऊंसाला । खातोस कां तूं सांग हें ? ॥७२॥

जरी ऊंस खाण्याची । इच्छा असेल तुला साची ।
तरी एक अट आमुची । आहे ती तूं मान्य करी ॥७३॥

आम्ही ऊंसाचे करुं प्रहार । तुझ्या येधवां अंगावर ।
त्याचे वळ ना उठले जर । तरीच योगी मानूं तुला ॥७४॥

ऐसें भाषण ऐकिलें । महाराज कांहीं न बोलले ।
लेंकराचे बालिश चाळे । मनीं न आणीं सुज्ञ कदा ॥७५॥

मारुती म्हणाला त्यावर । अरे हा भ्याला साचार ।
ऊंसाचा तो खाण्या मार । हा कांहीं तयार नसे ॥७६॥

मग म्हणाला गणपती । अरे मौन हीच संमती ।
त्यानें दिधली आपणाप्रति । आतां काय पहातां ? ॥७७॥

ते दोघां तिघां मानवलें । ऊंस करी घेतले ।
समर्थांसी मारण्या भले । आले चढून अंगावर ॥७८॥

ते पाहतां नारीनर । मंदिरी जे होते इतर ।
ते पळूं लागले भराभर । भास्कर तेवढा जवळ असे ॥७९॥

भास्कर म्हणें पोरांसी । नका मारूं समर्थांसीं ।
या ऊंसानें आज दिवशीं । हें कांहीं बरें नव्हे ॥८०॥

तुमचा पाटील कुळांत । जन्म झाला आहे सत्य ।
तुमचें असावें दयाभूत । अंतःकरण दीनांविषयी ॥८१॥

हें महासाधु तुम्हांसी । जरी न वाटतील मानसीं ।
तरी हीन दीन लेखून यासी । द्यावे सोडून हेच बरें ॥८२॥

अरे शूर जे कां शिकारी । ते चाल करिती वाघावरी ।
उगीच बंदूक घेऊन करी । न मारिती नाकतोडा ॥८३॥

मारुतीनें जाळिली । रावणाची लंका भली ।
उगीच नाहीं चाल केली । झोपडया पाहून दुबळयांच्या ॥८४॥

यावरी म्हणती पोरें । तुमचें भाषण ऐकिले सारें ।
गांवीचें लोक अत्यादरें । योगयोगेश्वर म्हणती या ॥८५॥

म्हणून त्याचा पहाया योग । येथें आलो आम्ही चांग ।
यात न घ्यावा तुम्ही भाग । पहा मौज दुरूनी ॥८६॥

ऊंस घेऊन हातात । मारू लागले समर्थाप्रत ।
जैशा का झोडितात । ओंब्या शेती कृषीवल ॥८७॥

परि न महाराज डगमगले । मुलां पाहून हंसत बसले ।
कोठेंही ना उमटले । वळ त्यांच्या अंगावर ॥८८॥

तें पहातां पोरें भ्यालीं । चरणीं त्यांच्या लागलीं ।
म्हणती खराच आहे बली । हा योगयोगेश्वर ॥८९॥

महाराज म्हणती पोरांला । मुलांनो तुमच्या कराला ।
असेल अती त्रास झाला । मारण्यानें मजलागी ॥९०॥

त्या श्रमाचा करण्या नाश । काढून देतो इक्षुरस ।
तुम्हांलागीं प्यावयास । या बसा माझ्यापुढें ॥९१॥

ऐसे म्हणून घेतला । एक ऊंस करीं भला ।
हातानेंच पिळून त्याला । रस काढिला पात्रामध्यें ॥९२॥

त्या ऊंसाची अवघी मोळी । समर्थांनी पहा पिळिली ।
आणि प्यायाकारणें दिली । रस नव्हाळी पोरांस ॥९३॥

श्रीगजानन पुण्य पुरुष । चरकावांचून काढिला रस ।
ते पाहतां बालकांस । अति आनंद जाहला ॥९४॥

लोक म्हणती ही योगशक्ति । दंतकथा मुळी नसती ।
योगें जी का प्राप्त होती । त्या शक्तीला च्युति नसे ॥९५॥

पौष्टिक पदार्थे शक्ति येते । परी न ऐसी कायम टिकते ।
सशक्त आपुल्या राष्ट्रातें । करणें असल्या योग शिका ॥९६॥

हेच तत्त्व सुचवावयासी । पाटील अर्भकांशी ।
करें काढून रसाशीं । दाविते झाले श्रोते हो ॥९७॥

समर्थांसी वंदून । गेली पोरें निघून ।
खंडू पाटलाकारण । वर्तमान श्रुत केलें ॥९८॥

दादा आपुल्या गांवांत । गजानन ईश्वर साक्षात् ।
त्याचा आज आम्हाप्रत । आला आहे प्रत्यय ॥९९॥

ऐसे म्हणून कथिली सारी । हकीकत त्याला खरी ।
ती ऐकता अंतरीं । खंडू पाटील चकित झाला ॥१००॥

मग तोही दर्शनाला। समर्थांच्या येऊ लागला।
परी मार्दव वाणीला। मुळी नव्हतें यत्किंचित् ॥१॥

गण्या, गजा ऐसें म्हणें। पाटील समर्थाकारणें।
अरे तुरे हे बोलणें। होते दोन ठिकाणीं ॥२॥

प्रेम आत्यंतिक जें कार्यीं। तेथें ऐसे घडून येई।
आई लेंकरांमाजी होई। भाषण अरेतुरेचे ॥३॥

हा एक प्रकार झाला। आता दुसरा राहिला।
तोही सांगतों ऐका भला। सावधान चित्तानें ॥४॥

नोकर चाकर हीन दीन। यांच्या सवे जें भाषण।
करिती संभावित जन। तेही एकेरी स्वरूपाचें ॥५॥

अरे तुरे म्हणण्याची। संवय पाटला पडे साची।
कां की रयत गांवची। लेकरें त्याची निःसंशय ॥६॥

श्रोते याच संवयीनें। खंडू पाटील गण्या म्हणे।
श्रीसमर्थाकारणें। कांहीं न दुसरें कारण ॥७॥

गण्या गण्या म्हणे वाणी। परी प्रेम उपजे अंतःकरणीं।
पहा नारळालागुनी। वर करवंटी खोबरे आंत ॥८॥

याच न्याये तयाचा। परिपाठ होता बोलण्याचा।
वृद्धापकाळ कुकाजीचा। झाला म्हणून कारभार करी ॥९॥

कुकाजी तो एके दिवशी। बोलता झाला खंडूशीं।
तूं जातोस प्रतिदिवशीं। महाराजांच्या दर्शना ॥११०॥

सांगतोस मला साक्षात्कारी। गजानन एक भूमीवरी।
मग कां रे तुझी वैखरी। मुग्ध होते त्यांच्या पुढें ॥११॥

तुला नाही पोरबाळ। माझा झाला वृद्धापकाळ।
नातवंडाचे बोल खेळ। पाहू दे मज डोळ्यानें ॥१२॥

आज विनंती करी त्यांना। स्वामी समर्थ गजानना।
म्हणावें त्या करून करुणा। पोर एखादे द्या मज ॥१३॥

तों खरा साधु असल्या सत्य। पुरतील तुझे मनोरथ।
आणि माझाही अवघा हेत। तडीस जाईल त्यायोगें ॥१४॥

साधु पुरुषा अशक्य कांहीं। जगत्रयीं या उरले नाहीं।
संतलाभाचा करून घेई। कांहीं आपणा उपयोग ॥१५॥

ते खंडूतें मानवलें। एके दिवशी बोलणे केलें।
मारुतीच्या मंदिरी भले। ते ऐका येणें रिती ॥१६॥

अरे गण्या माझा चुलता । वृद्ध झाला आहे आतां ।
इच्छा उपजली त्याच्या चित्ता । नातवंड ते पाहण्याची ॥१७॥

तुला लोक साधु म्हणती । दर्शन केल्या तुजप्रती ।
इच्छा मनींच्या पूर्ण होती । ऐसें लोक सांगतात ॥१८॥

त्याचें दावी प्रत्यंतर । उगा नको करूं उशीर ।
तुझ्या पायीं ज्याचें शिर । तो कां रहावा निपुत्रिक ? ॥१९॥

ऐसें भाषण ऐकिलें । महाराज त्यासी बोललें ।
आज हें उत्तम घडून आले । त्वां याचना केली आम्हां ॥१२०॥

सत्ता, धन तुझ्या हाती । तूं प्रयत्नवादी असशी निगुती ।
मग विनंती आम्हांप्रति । कां करितोस कळेना ? ॥२१॥

धन आणि बलापुढें । अवघेंच म्हणशी बापुडें ।
मग कां रे हे न घडे । साह्यें धनबालच्या ॥२२॥

तुझी भव्य आहे शेती । गिरण्या दुकानें पेढया अती ।
तुझे कोणी न मोडती । जन शब्द या वऱ्हाडांत ॥२३॥

मग त्या ब्रह्मदेवाला । कां न आज्ञा करिशी भला ? ।
आपणां पुत्र द्यावयाला । हेच कोडें पडलें मज ॥२४॥

खंडू करी भाषण। ही गोष्ट ना यत्नाधीन।
पिकें पाण्यापासून। येती जरी जगामध्यें ॥२५॥

तरी पाडणें पाणी। मानवाच्या न करी जाणी।
दुष्काळांत जमिनी। पडती उताण्या ख्यात हे ॥२६॥

मात्र पाणी पडल्यावर। कर्तृत्व आपुलें चालवी नर।
तैसाच हाही प्रकार। तेथे न गती मानवाची ॥२७॥

खंडू पाटील ऐसे बोलतां। हंसू आले समर्था।
तूं केलीस याचना आतां। मजकारणें पोराची ॥२८॥

याचना म्हणजे मागणें भीक। हे तूं आज केलें देख।
तुला होईल बालक। भिक्या नांव ठेव त्याचें ॥२९॥

पुत्र देणें माझ्या करीं। सर्वतोपरी नाहीं जरी।
परी मी विनंती करीन खरी। तुझ्यासाठी परमेश्वरा ॥१३०॥

तो ऐकेल माझी भीड। त्याला न हे कांहीं जड।
तूं घरचा आहेस धड। रस आंब्याचा द्विजां घाली ॥३१॥

हे मम मानी प्रमाण वचन। पुत्र होईल तुजकारण।
आम्ररसाचें भोजन। दरसाल घाली ब्राह्मणा ॥३२॥

हे खंडुनें ऐकिले। घरी येऊन सांगितलें।
कुकाजीसी निवेदिलें। मंदिराचें वर्तमान ॥३३॥

हे ऐकतां कुकाजीस। आनंद झाला बहुवस।
तो कांहीं लोटतां दिवस। समर्थ वचन झालें खरें ॥३४॥

कांता खंडू पाटलाची। गंगाबाई नांवाची।
गर्भिणी झाली साची। नवमास पूर्ण झाले ॥३५॥

तिजलागीं पुत्र झाला। खंडू पाटील आनंदला।
कुकाजीच्या हर्षाला। पारावार कांहीं नसे ॥३६॥

त्यानें धर्म केला बहू। गरीबां दिलें गूळ गहूं।
पेढे-बर्फीचा दिला खाऊ। गांवातील अर्भकांना ॥३७॥

थाटांत झाले बारसें। भिकू नांव ठेविलेंसें।
पुढे बाळ वाढला असे। शुक्लपक्षीच्या इंदूपरी ॥३८॥

आम्ररसाचे भोजन। दिले ब्राह्मणांकारण।
तो संप्रदाय अजून। शेगांवांत चालत असे ॥३९॥

पुण्यपुरुषाची वैखरी। कोठून होईल असत्य तरी।
पाटलाच्या ओसरीवरी। बाळ रांगूं लागला ॥१४०॥

हा बोलबाला पाटलाचा । देशमुखां पटला न साचा ।
शेगांव हा दुफळीचा । गांव पहिल्यापासून ॥४१॥

एक फळी देशमुखांची । एक फळी पाटलांची ।
अंतःकरणें एकमेकांची । मुळीं होती अशुद्ध ॥४२॥

प्रत्येक आपुल्या डावांत । एकमेकांचा करण्या घात ।
सदा इच्छिती मनांत । लेश नसे प्रेमाचा ॥४३॥

शास्त्री दोन मंत्री दोन । शस्त्री दोन तंत्री दोन ।
एकमेकांपुढें श्वान । येता गुरगुर रोकडी ॥४४॥

तैसें झाले शेगांवांत । पाटील आणि देशमुखात ।
छत्तिसाचा आकडा सत्य । झाला न होईल त्रेसष्टाचा ॥४५॥

पुढे गोष्ट झाली ऐशी । कुकाजी झाले स्वर्गवासी ।
पाहूनिया नातवंडासी । भीमातटी पंढरींत ॥४६॥

तेणे खंडूचें उद्विग्न मन । गेलें सहज होऊन ।
तो म्हणे छत्र पूर्ण । माझे आज ढासळले ॥४७॥

ज्या चुलत्याच्या जिवावरी । मी निर्भय होतो भूमीवरी ।
तो आधार माझा श्रीहरी । कां रे नेलास काढून ? ॥४८॥

ऐशी संधि पाहून । बालंट आणाया कारण ।
पाटलावरी सवड पूर्ण । मिळाली देशमुखमंडळीला ॥४९॥

तो वृत्तांत अष्टमांत । सांगेन श्रोते तुम्हांप्रत ।
ही जमेदारी खाण सत्य । आहे प्रत्यक्ष द्वेषाची ॥१५०॥

हा दासगणूविरचित । श्रीगजानन विजय नामें ग्रंथ ।
परिसा श्रोते सावचित्त । कुतर्कातें सोडोनिया ॥१५१॥

शुभं भवतु ॥ श्रीहरिहरार्पणमस्तु ॥
॥ इति श्री गजानन विजय ग्रंथस्य सप्तमोऽध्यायः ॥

@@@@@